

AOF's visioner for at genrejse folkeoplysningen i Danmark

Troen på fakta, på myndighederne, og på samfundets bærende demokratiske institutioner er udfordret.

At alle folk efterhånden kan opfinde sin egen sandhed, udfordrer folkeoplysningen. Men samtidig skærper det også nødvendigheden af en velfungerende folkeoplysning, der har været presset af coronakrisen.

Nedlukningen har skabt en presset situation for det danske foreningsliv, der spændt må afvente, om danskerne vender tilbage til de folkeoplysende begivenheder. AOF mener, der er behov for at forbedre forholdene for de foreninger, der oplyser om samfundet, så vi igen kan skabe tillid til vores myndigheder, politikere og fakta.

I det nedenstående præsenterer AOF en række tiltag, der vil kunne genrejse folkeoplysningen, så Danmark kan fastholde sin plads i toppen blandt de lande med den mest oplyste befolkning.

Fempunktsplan for folkeoplysningens genrejsning

1. Folketinget bør sikre folkeoplysningen

Den nuværende folkeoplysningslov er en rammelov, hvor staten udstikker rammerne, men hvor det er op til de lokale byråd at udfylde. I en tid, hvor der er kommet pres på velfærdsområderne, har det medført, at bevillingerne er faldet.

I 60 af landets 98 kommuner sparer man på kulturen i 2021 i forhold til 2020, og det betyder, at kommunerne i gennemsnit kommer til at bruge 0,95 procent mindre på kulturbudgettet. Ligeledes er der opstået alt for store kommunale og regionale forskelle på folkeoplysningen i Danmark, og der er behov for, at man fra statslig side tager ansvaret på sig og sikrer en mere ensartet folkeoplysning ved at indføre folkeoplysning som en fast del af finansloven under §21, Kulturministeriet.

2. Indfør et bundniveau

Det var "urimeligt", at der var så store forskelle på, hvad kommunerne spenderede på folkeoplysning. Sådan lød det i 2019 fra daværende kulturminister Rasmus Prehn (S), da en ny opgørelse viste, at man i Roskilde Kommune brugte man godt 162 kr. om året pr. indbygger på folkeoplysende voksenundervisning, mens man i Vallensbæk Kommune blot brugte syv kr. om året.

Vi mener, at tilskudsreglerne bør ændres, så kommunerne fremover forpligtes til at levere et minimumstilskud. Det vil sikre, at der bliver indført et bundniveau på folkeoplysningen. Det vil gavne i mange egne af yderområder, hvor midlerne i dag er små, hvor man kun støtter med halvdelen af, hvad man giver i landets øvrige kommuner.

3. Beløn blandede hold og modvirk ekkokamre

En stor del af foreningslivet har udviklet sig til ekkokamre, hvor man udelukkende møder folk, der ligner, arbejder og tjener det samme som en selv. Det vil vi forsøge at gøre op med, og vi ved, at der på Christiansborg er et politisk ønske om denne ambition. Vi foreslår derfor, at man reviderer folkeoplysningsloven, så den ikke blot skal "fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab", men også skal sikre, at vi deltagerne får en øget forståelse for sine medmennesker. Derudover foreslår vi, at man fra politisk hold belønner de foreninger, der lykkes med at blande sammensætningen af holdene, så vi kan få sammenbragt danskere på tværs af sociale skel, religion og uddannelsesniveau. En endelig model for dette vil skulle diskuteres fra politisk og organisatorisk hold.

4. Indfør "foreningsklippekort" og fradrag for folkeoplysning

Vi foreslår, at alle borgere over 18 år, der har en årlig indkomst under 250.000 kr., eller modtager offentlige ydelser som SU, folkepension, kontanthjælp m.v., får et 'klippekort' til kultur- og foreningsaktiviteter, så de vender tilbage til de folkeoplysende aktiviteter.

Danskere med en årlig indkomst over 250.000 kr. skal også have styrket adgang til folkeoplysning efter corona. Derfor foreslår vi, at der indføres et håndværkerfradrag, så kontingenter til foreningslivet og folkeoplysning bliver fradragsberettiget med op til 2.000 kr. årligt.

5. Træk på de gode erfaringer fra coronakrisen

Foreningslivet og Folkeoplysningen har behov for at samle de gode erfaringer fra coronakrisen. Derfor foreslår vi, at der etableres en ekspertgruppe, der kan udarbejde et idekatalog over de kreative måder, man bragte folk sammen på under nedlukningen, så vi sammen kan blive bedre til at udnytte f.eks. de digitale muligheder, der findes for at udbrede folkeoplysningen.